

Marek Edelman

Marek Edelman (ur. 1 stycznia 1919, zm. 2 października 2009) – lekarz kardiolog, członek Żydowskiej Organizacji Bojowej i Bundu, uczestnik dwóch powstań Warszawy, kawaler Orderu Orła Białego.

Przyjęto, że urodził się 1 stycznia 1919 r. w Homlu. Jego rodzice: **Natan Feliks** i **Cecylia** (z domu Percowska) byli związani ze środowiskiem socjalistów oraz partią Bund. Po śmierci Natana Feliksa pod koniec lat 20. XX w. rodzina przeniosła się do Warszawy, gdzie Cecylia sprawowała funkcję sekretarza kobiecej organizacji działającej przy Bundzie – **JAF** (Jidisze Arbeter Froj, jid. Żydowska Kobieta Pracująca). Jej syn należał do Socjalistischer Kinder Farband, dziecięcej organizacji afiliowanej przez tę samą partię. Straciwszy matkę w 1934 r., młody Edelman trafił pod skrzydła jej partyjnych towarzyszy, co ukształtowało jego postawę i system wartości na całe życie.

W 1939 r. zdał maturę i dołączył do Związku Młodzieży Cukunft, a następnie do Bundu. Po wybuchu II wojny światowej ruszył z przyjaciółmi na wschód, lecz jeszcze przed Brześciem Edelman zawrócił do stolicy. Był zaangażowany w konspirację, zajmował się redakcją podziemnej prasy Cukunftu. Zatrudnił się jako goniec w Szpitalu Bersohnów i Baumanów. Posiadanie przepustki uprawniającej do opuszczania getta – na potrzeby przenoszenia próbek krwi i kart chorobowych stacji do Urzędu Higieny przy ul. Nowogrodzkiej – umożliwiło mu przekazywanie wiadomości za mur oraz kontakt z bundowcami ukrywającymi się po tzw. aryjskiej stronie. Sam nigdy nie zdecydował się na ukrycie.

W 1942 r. dołączył do Żydowskiej Organizacji Bojowej. Podczas powstania w getcie warszawskim dowodził pięcioma grupami bojowymi ŻOB na terenie tzw. szopu szczotkarzy w rejonie ulic Świętojerskiej, Bonifraterskiej, Franciszkańskiej i Wałowej. 9 maja Edelman wraz z grupą powstańców przedostał się kanałami na tzw. aryjską stronę przez właz przy ul. Prostej, skąd przerzucono ich ciężarówką do łomiańskich lasów. Walczył w powstaniu warszawskim w szeregach Armii Ludowej, w plutonie ŻOB, na Starym Mieście i Żoliborzu.

Po wojnie zamieszkał w Łodzi i podjął studia medyczne. W 1945 r. nakładem Centralnego

Komitetu Bundu wydano jego relację pt. „Getto walczy”.

Zobacz też:

[Marek Edelman \(01.01.1919–02.10.2009\)](#)

Autor: dr Martyna Grądzka-Rejak

Data publikacji: 2023-03-14

Data wydruku: 2023-05-27 08:21

Źródło: <https://1943.pl/arttykul/marek-edelman-2/>